

รายวิชา ประวัติศาสตร์

ความเสื่อมของอาณาจักรอยุธยา
และการสถาปนาอาณาจักรธนบุรี

รหัสวิชา ส 22102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผู้สอน ครูนิตยา จวบรัมย์

ความสัมพันธ์ของอยุธยากับชาติในเอเชีย

ภาพอนุสาวรีย์พระเจ้าตากสินมหาราช วงเวียนใหญ่ โดย Siam soldier
จากเว็บ : <http://www.siamsoldier.com/39432>

ความเชื่อมโยงของอาณาจักรอยุธยา

ปัจจัยที่ทำให้อาณาจักรอยุธยาเสื่อมสลายลง

1 .ปัจจัยภายใน

- การแย่งชิงอำนาจทางการเมืองในหมู่เจ้านายและขุนนาง
- การที่ไทยว่างเว้นจากสงครามมาเป็นเวลานานทำให้เกิดความประมาทในการป้องกันราชอาณาจักร

ปัจจัยที่ทำให้อาณาจักรอยุธยาเสื่อมสลายลง

2. ปัจจัยภายนอก

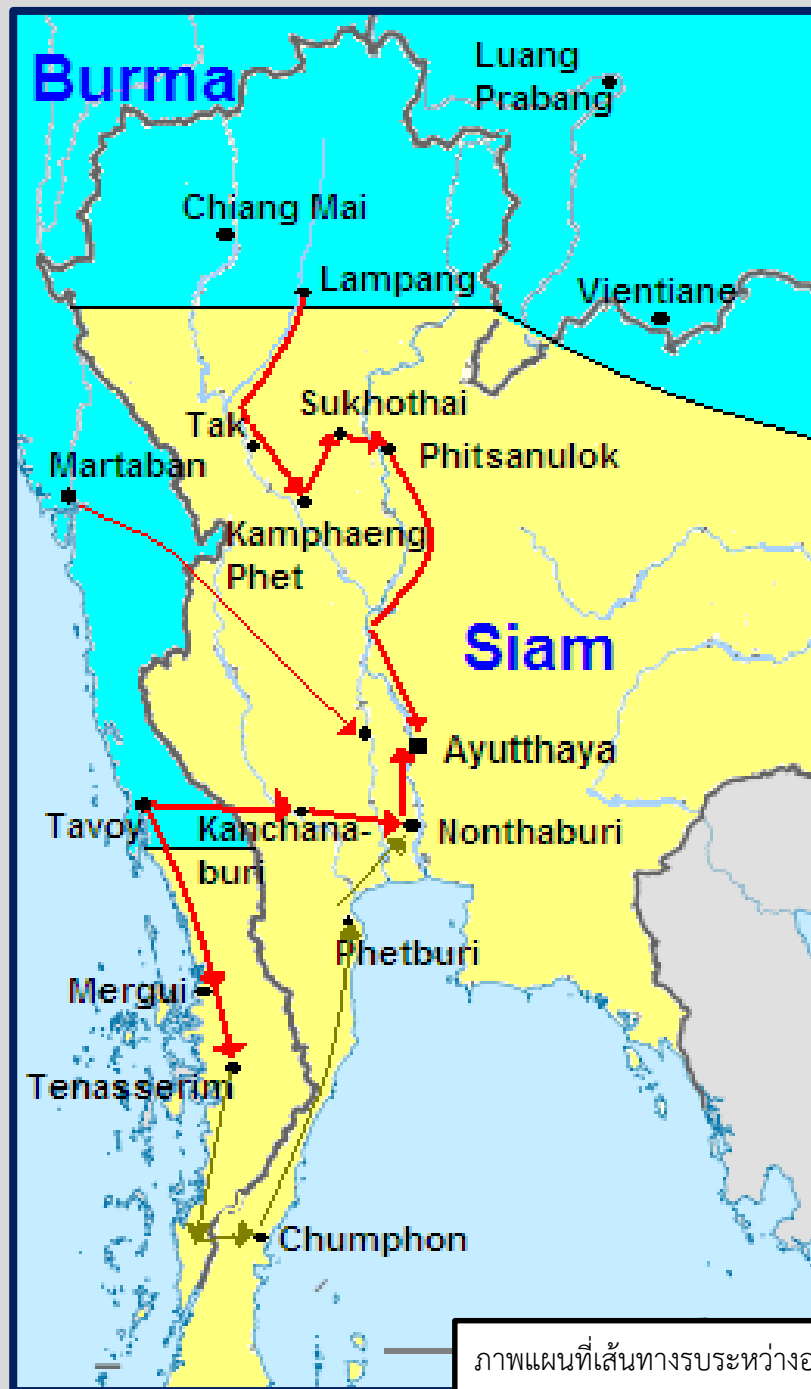
- การขยายอำนาจของพม่า ในระยะนั้นพม่ามีความเข้มแข็งสามารถยกทัพมาล้อมกรุงศรีอยุธยาตั้งแต่ พ.ศ. 2308 จนฝ่ายไทยพ่ายแพ้ใน พ.ศ. 2310

2. ปัจจัยภายนอก

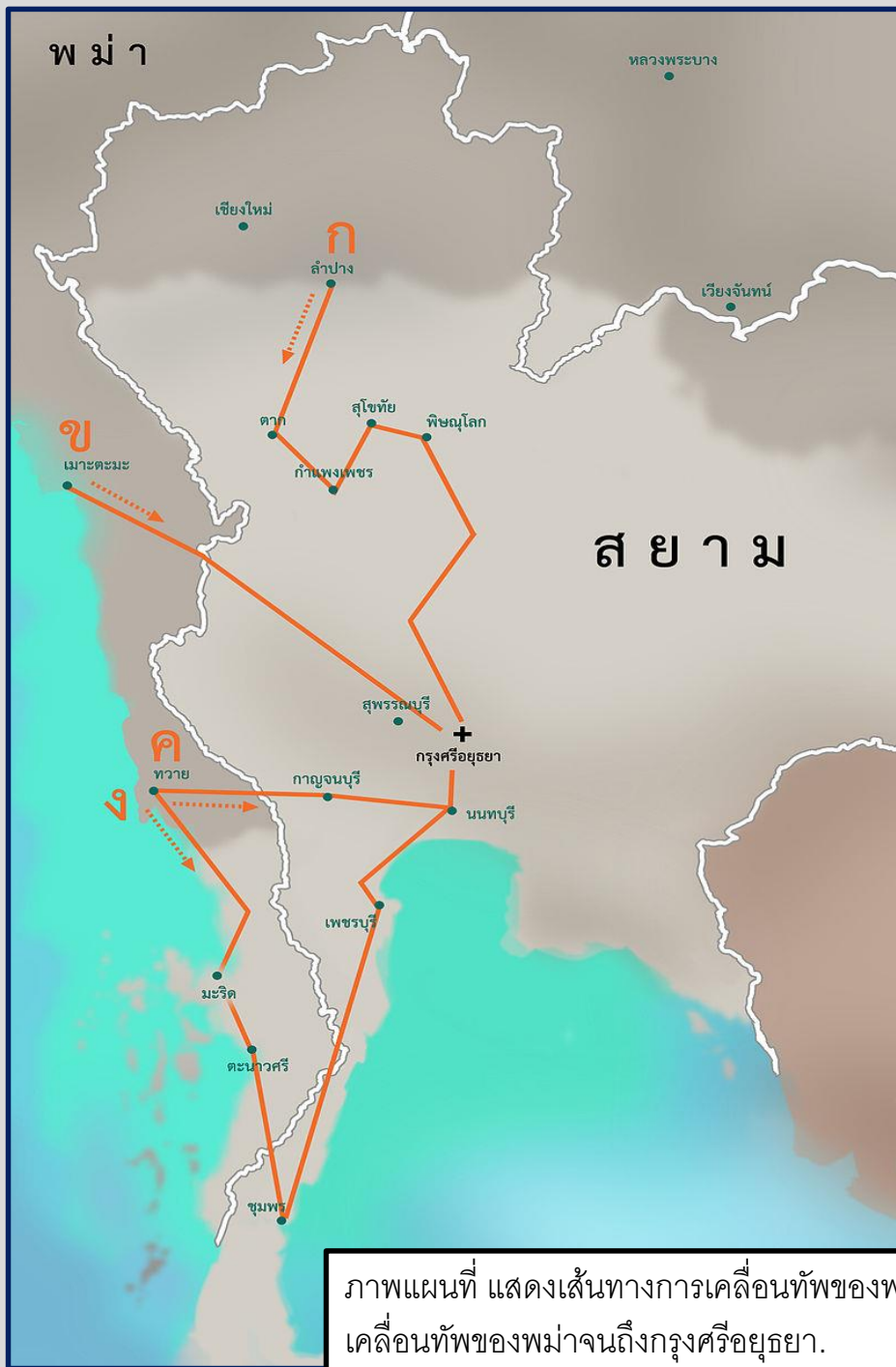
- กรุงศรีอยุธยาถูกปิดล้อมทางเศรษฐกิจโดยกองทัพพม่า ทั้งจากทางเหนือและใต้ รวมทั้งต้องทำศึกระยะยาวนานนับปี ทำให้กรุงศรีอยุธยาเกิดขาดแคลนเสบียงอาหารอันนำไปสู่ความอ่อนแอต่อกำลังทัพและผู้คนของไทย

แผนที่เส้นทางรบบระหว่าง อาณาจักรอยุธยา และพม่า

ภาพแผนที่เส้นทางรบบระหว่างอาณาจักรอยุธยา และพม่าที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/ภาพแผนที่เส้นทางรบบระหว่างอาณาจักรอยุธยา และพม่า>

แผนที่ แสดงเส้นทาง การเคลื่อนทัพของพม่าจนถึงกรุงศรีอยุธยา

ภาพแผนที่ แสดงเส้นทาง การเคลื่อนทัพของพม่าจนถึงกรุงศรีอยุธยา. แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki>. แสดงเส้นทาง การเคลื่อนทัพของพม่าจนถึงกรุงศรีอยุธยา.

ภาพวาดการล่มสลายของกรุงศรีอยุธยาแหล่งที่มา: <http://www.takhob.com> พระเจ้าเอกทัศนำปกระองบ้านเมืองจนพาให้อยุธยาล่มสลาย จริงหรือไม่?

ภาพแผนที่ แสดงเส้นทางการเคลื่อนทัพของพม่าจนถึงกรุงศรีอยุธยา.แหล่งที่มา:<https://th.wikipedia.org/wiki>. แสดงเส้นทางการเคลื่อนทัพของพม่าจนถึงกรุงศรีอยุธยา.

ซากวิหารหลวงวัดพระศรีสรรเพชญ์ ออยุธยา ที่ประดิษฐาน
พระศรีสรรเพชญ์ ด้านหลังเป็นพระมหาเจดีย์ 3 องค์

ภาพถ่ายมุมสูง วัดพระศรีสรรเพชญ์ โดย วิดลีย์ม ฮันท์ (ที่มา : Elizabeth Moore, Phillip Stott and Suriyavudh Sukhavasti, Ancient of Thailand (Bangkok : Asiabooks,1996) แหล่งที่มา: https://www.matichon.co.th/education/news_505645

A world map is visible in the background, rendered in a dark brown color against a lighter brown background. The map shows the continents and is overlaid with a grid of latitude and longitude lines. The map is centered horizontally and vertically on the page.

การสถาปนากรุงธนบุรี

การสถาปนากรุงธนบุรี

กรุงศรีอยุธยาต้องเสียแก่พม่าเมื่อ พ.ศ. 2310

พระยาตากกอบกู้เอกราชกลับคืนมาพ.ศ. 2310

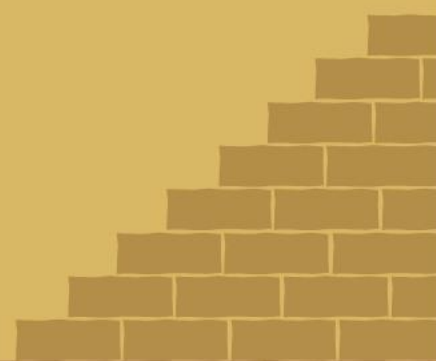
พระเจ้าตากปราบดาภิเษกขึ้นครองราชย์เป็น
สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี พ.ศ.2311

บทประพันธ์จากโคลงยอพระเกียรติ พระเจ้ากรุงธนบุรี

“จึ่งยกพยุหยาตราข้าม
จรจากจันทบูรสถาน
สถิตบนนครินราน
หวังศาสนสมบูรณ์

กันดาร ชลนา
ท่านไท้
อริราช
ให้เทพร้องสดุดี”

1. นักเรียนคิดว่ากล่าวถึงเหตุการณ์ใด.....?

2. เพราะเหตุใดพระเจ้าตาก จึงเลือกสถาปนาดินแดน
ที่กรุงธนบุรีไม่ตั้งที่กรุงศรีอยุธยาเดิม..?

กรุงธนบุรี เหมาะสมแก่การเป็นราชธานีอย่างไร

เหตุผลของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชที่ทรงเลือกกรุงธนบุรี
เป็นราชธานี

1. กรุงธนบุรีเป็นเมืองขนาดเล็ก ปกครองดูแลได้ง่าย
2. กรุงธนบุรีตั้งอยู่บนปากแม่น้ำเจ้าพระยา สะดวกในการติดต่อ
ค้าขาย

เหตุผลของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชที่ทรงเลือกกรุงธนบุรี เป็นราชธานี

3. กรุงธนบุรีมีพื้นที่ทำเลไม่คับแคบมาก สะดวกในการควบคุมกำลัง
ลำเลียงอาวุธและเสบียงต่าง ๆ
4. กรุงธนบุรีถ้าไม่อาจต้านทานข้าศึกได้ ก็ย้ายที่มั่นไปจันทบุรีได้
สะดวกเพราะใกล้ทะเล
5. กรุงธนบุรีมีป้อมปราการที่เคยสร้างไว้แล้วตั้งแต่สมัยอยุธยา

A world map is visible in the background, rendered in a dark brown color. The map is centered and shows the outlines of continents. The background is a solid light brown color.

กรุงธนบุรี : การปราบปรามชุมนุม

ชุมนุม 4 ชุมนุม ในสมัยกรุงธนบุรี มีดังนี้

1. เมืองพระฝาง

2. เมืองพิษณุโลก

3. เมืองพิมาย

4. เมืองนครศรีธรรมราช

สร้างเส้นเวลาแสดงเหตุการณ์

พ.ศ. 2301 สมเด็จพระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์เสด็จขึ้นครองราชย์
เป็นพระมหากษัตริย์พระองค์สุดท้ายแห่งกรุงศรีอยุธยา

พ.ศ. 2310 สิ้นสุทธราชธานีกรุงศรีอยุธยา เมื่อ 7 เมษายน

พ.ศ. 2310 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชสามารถกอบกู้เอกราช
คืนมาได้ในปีเดียวกันและตั้งกรุงธนบุรีเป็นราชธานีใหม่

สร้างเส้นเวลาแสดงเหตุการณ์

พ.ศ.2311 เริ่มปราบชุมนุมเจ้าพระยาพิษณุโลก
แต่ไม่สำเร็จปราบชุมนุมเจ้าพิมายสำเร็จเป็นชุมนุมแรก

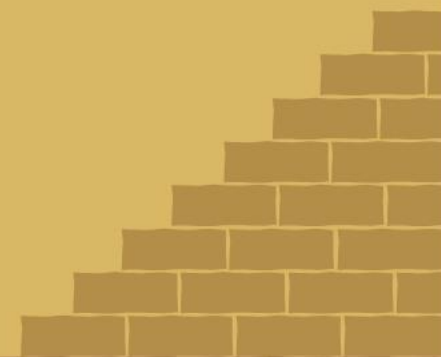
พ.ศ.2312 ปราบชุมนุมเจ้านครศรีธรรมราชสำเร็จ
ยกทัพไปตีเขมรครั้งแรกแต่ไม่สำเร็จ

พ.ศ.2313 รวมประเทศได้เป็นปีกแผ่นมั่นคง ปราบชุมนุม
เจ้าพระฝางสำเร็จ

กิจกรรม กลุ่ม แบ่งกลุ่มให้แต่ละกลุ่มสรุปแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
ในสมัยอยุธยาการเสียกรุงครั้งที่ 2 และการสถาปนากรุงธนบุรี
หัวข้อต่อไปนี้

1. ความเสื่อมของอาณาจักรอยุธยา
  - ปัจจัยที่ทำให้อาณาจักรอยุธยาเสื่อม
2. การสถาปนากรุงธนบุรี
  - การก่อตั้งอาณาจักรธนบุรี
  - การปราบปรามชุมนุม

สรุปกิจกรรมเรื่องความเลื่อมของอาณาจักรอยุธยา
และการสถาปนาอาณาจักรธนบุรี

เหตุการณ์เสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 โดยพม่าล้อมกรุงศรีอยุธยา
อยู่นั้นก็สามารถตีกรุงศรีอยุธยาได้สำเร็จเป็นครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2310
จากเหตุการณ์ในครั้งนี้ทำให้บ้านเมืองสูญเสียดังยิ่งใหญ่มาก กรุงศรีอยุธยา
ที่เคยเจริญรุ่งเรืองในอดีตเหลือเพียงซากปรักหักพัง

สรุปกิจกรรมเรื่องความเสื่อมของอาณาจักรอยุธยา และการสถาปนาอาณาจักรธนบุรี

เมื่อพระเจ้าตากสินทรงขับไล่พม่าออกไปจากกรุงศรีอยุธยาแล้ว ก็ทรงรวบรวมผู้คน และทรัพย์สมบัติทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อพยพผู้คนเคลื่อนย้ายลงมาทางใต้ตั้งราชธานีขึ้นใหม่ที่เมืองธนบุรี เรียกนามราชธานีนี้ว่า กรุงธนบุรีศรีมหาสมุทร